

U OVOM BROJU

Deterđenijada još traje
Tko može protiv
"TOP-a" iz Zagreba?
"Vatrena kliješta"
Kakva produktivnost?
Ličanin Stjepan
Čak uče
Nezaboravni susret
s prijateljima
PK "Šibenik" najbolji

DUJ
677
GODINA
XIV

Šibenski iši

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

CIJENA 40 DINARA

LIST IZLAZI SRIJEDOM

ŠIBENIK, 8. RUJNA 1965. GODINE

NAKON ČETVRT STOLJEĆA PONOVO »GAUDEAMUS Igitur...«

Nakon jednog i po dana provedenog s njima čak je i meni izgledalo da nisu ništa drugo, do »običnih maturanti. Baš onakvi kakvi su bili 1940. godine, kada su predstavljali posljednu predratnu generaciju šibenskih maturantima.

Uteči, bez sumnje, mogu varirati, ali nedovjedne su neke činjenice vezane ne samo za ovu proslavu već i za sve ono vrijeme što joj je prethodilo. Zanimljiv je ovaj podatak: ispit zrelosti školske godine 1959-1960. polagalo je 88 učenika VIII-A, B i C odjeljenja. Dvadesetorka su umrla ili poginula za vrijeme rata. U NOB-i su dali svoje živote: narodni heroji Vlado Peren, zatim Marko Vujević, Ivica Lasić i Drago Jušić. Od preostalih 66 — desetero žive u inozemstvu (među ostalima i Branko Karadole, ambasador SFRJ u Čileu). Od 56 maturanata koji žive u zemlji, iz objektivnih razloga, desetero nije prisustvovalo proslavi. Na skupu se tako našlo 46 maturanata i osam profesora! Pa svemu tome valja naglasiti da se velika većina njih nije više nikada vidjela nakon završene mature, a niti su međusobno održavali bilo kakav kontakt. Što više, mnogima nije bilo poznato ni boravština, za neke se nije znalo da li su uopće u životu! »Pauza« duga četvrt stoljeća izbrisala je mnoge tragove. Da se oni ponovo otkriju, trebalo je ravno osam mjeseci! Pet mjeseci samo za traženje adresu! Sakupljena je obilna korespondencija, utrošena sredstva i vrijeme: na kraju s potpunim uspjehom.

Kada je ova generacija polagala svoj ispit zrelosti, navršilo se tačno 50 godina Šibenske gimnazije, koja je osnovana 1909. godine. Gimnazija je imala u svom sastavu i jedno samostalno klasično odjeljenje. To je bio nastavak hrvatske klasične gimnazije, nakon što su Talijani 1921. godine okupirali Zadar. Čitavih osam godina razrednik tega odjeljenja je bio profesor Viktor Maly.

I još ovaj podatak: od osnutka gimnazije 1090. godine ovo je prvi skup vrtci, a sigurno jedan od veoma rijetkih u čitavoj zemlji uopće.

Froslava je počela 3. rujna polaganjem vjenjanjem u Ulici narodnog heroja Vlade Perane i na gradiškom groblju. Naveće je u prostorijama DIT-a bio prireden prijem, kojem je, pored jubilaraca, prisustvovao i predsjednik Skupštine općine Šibenik Jakov Grubšić i direktor šibenske gimnazije profesor Ivo Livaković, sa profesorima koji su predavali ovoj generaciji. To su bili: Oskar Marčić, Sava Tinković, Tonka Gvožden-Buloq,

Nastavak na 5. strani

Naš čitalac nas je zamolio da u listu zabilježimo i elektrifikaciju nekih zaselaka oko Konjevrata, a u prvom redu Pekasa, Čegejlića, Mrdića, Brkića, Konjevodica, Čekića, Goranjin Pekasa i dr. Pri tom nas je obavijestio da tim radovima rukovode Jole Pekas, Šime Konjevoda i Mile Mrde, te da se elektrifikacija vrši uz veliko učešće mještana, koji daju dobrovoljnu radnu snagu u kopanju jama za stupove i postavljanju istih, te u drugim radovima.

Rijetki jubilej

ELEKTRIFIKACIJA ZASELAKA OKO KONJEVRATA

Naš čitalac nas je zamolio da u listu zabilježimo i elektrifikaciju nekih zaselaka oko Konjevrata, a u prvom redu Pekasa, Čegejlića, Mrdića, Brkića, Konjevodica, Čekića, Goranjin Pekasa i dr. Pri tom nas je obavijestio da tim radovima rukovode Jole Pekas, Šime Konjevoda i Mile Mrde, te da se elektrifikacija vrši uz veliko učešće mještana, koji daju dobrovoljnu radnu snagu u kopanju jama za stupove i postavljanju istih, te u drugim radovima.

I još ovaj podatak: od osnutka gimnazije 1090. godine ovo je prvi skup vrtci, a sigurno jedan od veoma rijetkih u čitavoj zemlji uopće.

Froslava je počela 3. rujna polaganjem vjenjanjem u Ulici narodnog heroja Vlade Perane i na gradiškom groblju. Naveće je u prostorijama DIT-a bio prireden prijem, kojem je, pored jubilaraca, prisustvovao i predsjednik Skupštine općine Šibenik Jakov Grubšić i direktor šibenske gimnazije profesor Ivo Livaković, sa profesorima koji su predavali ovoj generaciji. To su bili: Oskar Marčić, Sava Tinković, Tonka Gvožden-Buloq,

Nastavak na 5. strani

AKONTACIJE - DA LI UVJEK PRAVILNO?

Šibenski kolektivi preispituju sebe u novim uvjetima privredovanja. Primivši privrednu reformu kao nužnost i prijeku potrebu, proizvođači i društveno-političke organizacije u poduzećima traže puteve uklapanja u nove privredne mjeru svjesni da će samo svojom aktivnosti, "zasukanim rukavima" i boljom organizacijom rada povećati proizvodnju i produktivnost.

U tom sklopu vodile su se, ili se još vode, diskusije o akontacijama, koje trebaju biti brana od skoka cijena nekih artikala, ali, istovremeno, i odraz i pokazatelj boljeg privredovanja. Tako bi bar trebalo biti. Činjenice, međutim, upućuju na zaključak da takvo shvaćanje nije u svim kolektivima dobito pravo na život.

Određivanje akontacija potegnje je shvaćeno kao administrativni potez iza kojeg ne mora statiti — više proizvoda, povećana produktivnost, uštide, bolja organizacija rada, jednom riječi — sve ono bez čega privredna reforma ne može biti oživotvorena. Pri tom nije naodmet kazati da jedan dio radnih organizacija nije isplati akontacija prišao drukčije nego — korištenjem prilično što su je pružile povećane

činjene. Da je to daleko od intencija privredne reforme, koja je glavna tema aktivnosti, suviše je i goroviti.

Zanimljivo je također kazati da je 17 šibenskih radnih kolektiva prisko linearnej isplati akontacija, ali među njima nije jedan industrijski kolektiv. Taj podatak nije za potcjenjivanje, jer je očito da su isplati akontacija s mnogo više razmisljanja, truda i računskih pokazatelja prišle upravo proizvodne radne organizacije.

Utješno je i u duhu privredne organizacije da su najznačajniji šibenski industrijski kolektivi vodili te kako računa da od globalnog iznosa akontacija ponajviše prime oni čini su osobni dohoci najmanje.

Odluku o isplati akontacija donijelo je dosad 36 radnih organizacija, koje zapošljavaju 8.402 radnika ili 62,7 posto svih zaposlenih na području šibenske komune. Prema tim podacima je 10 posto od dosadašnjih primanja dobilo je naime akontacije 1.219 radnika, 819 proizvođača koristilo se tim povećanjem od 11 do 15 posto, dok najviše radnika — 5.240 — primilo akontaciju od 16 do 20 posto od dosadašnje startne osnovice. Onih kojima akontacija

prelazi 20 posto dosadašnje startne osnove ima 1.124. To povećanje je, nema sumnje, pravilno i dobrodošlo, jer su troškovi života povećani. Međutim, ta povećana primanja u obliku akontacija nisu ispla paralelno s povećanjem troškova života. Računa se da su troškovi života u gradu porasli za najmanje 28 posto.

Kada je riječ o akontacijama, treba iznijeti još neke podatke. Informirani smo, na primjer, da 12 radnih organizacija na području šibenske komune još nije donijeli odluku o povećanju primanja — zapravo isplati akontacija — iako za to nemaju valjanog razloga. S druge strane, 44 radne organizacije nisu mogle u dosadašnjem pripremnom razdoblju donijeti odluke o isplati akontacija.

Ako bi se htjela dati ocjena i akontacijama i putevima što su prijedeni do odluke o njihovoj isplati, onda treba kazati da je najveći broj radnih organizacija tom važnom zadatku prišao studiozno, svestranu i s računicom dobrog privrednika. Onih kojima akontacija

NEZAVIDNA BUDŽETSKA SITUACIJA ŠIBENKE KOMUNE

Šibenska se komuna nalazi u nezavidnoj budžetskoj situaciji. Računajući na inflacionu kretanja, stručnjaci Skupštine općine Šibenik skrojili su budžet koji je bio nerealan i s deficitom od oko 300 milijuna dinara. Međutim, nove privredne mjeru zaskočile su ta očekivanja pa je smanjenje stopa doprinosa iz osobnih dohodaka ujedno značilo smanjenje budžetskih sredstava za 589 milijuna dinara.

KOLIKO SMO DEFICITARNI?

Kada Skupština općine Šibenik, izvršavajući Preporuku Sabora za po-duzimanje mjeru u svrhu usklađivanja opće potrošnje sa stvarnim materijalnim moćnostima, vodeći računa o skroz negativnoj strukturi rashoda u kojima nema niti jednog dinara neprivrednih investicija ili drugih ulaganja, rebalansom budžeta smanji rashode za 34,5 milijuna dinara i dalje ostaje neobokriveno u še od 483 milijuna dinara.

Taj podatak, sasvim razumljivo, zabiljejava i čini je dana glavna tema razgovora i aktivnosti ne samo organa Skupštine općine već i rukovodstava društveno-političkih organizacija. S tim u vezi postavlja se pitanje: KOJI SU RAZLOZI UTJECAJU NA TO DA SE ŠIBENSKA KOMUNA NALAZI U NEZAVIDNOJ I TEŠKOJ BUDŽETSKOJ SITUACIJI?

Tegobe su počele političko-teritorijalnom podjelom što je izvršena 1962. godine. Tim je potezom, naime, nastala nova šibenska komuna s oko 82 tisuće stanovnika, a pripojene su joj četiri općine koje su permanentno živjele od dotacije i iz godine u godinu ulazile su sve većim nepodmirenim obavezama. Priklučene komune donijele su prihode od 103 milijuna dinara, ali su rashodi za ta pedručja bili kudikamo veći te su, na primjer, prošle godine iznosili 569 milijuna dinara.

Dok su bile samostalne, općine Vodice, Primošten, Krk i Tijesno primale su od zajednice dotacije u iznosu od 466 milijuna dinara, ali su tada dodatna sredstva presahnu formiranjem nove komune. Međutim, evidentno je da relativno razvijena privreda u gradu, u kojoj privreduje oko 90 posto svih zaposlenih na području komune, ne može na svojim ledima podnosi teret budžetske potrošnje za 50.000 stanovnika koji žive na nerazvijenom području.

Da je sadašnji sistem financiranja neodrživ, pokazuje, pored ostalog, i podatak da se čitavih dvadeset godina finansiranje budžetske potrošnje vršilo priznavanjem osobina pojedinih krajeva, osiguranjem alimentira-

nja kapaciteti i službi, dok novi sistem to ne priznaje i kao jedino mjerilo uzima masu osobnih dohodaka. Po tim mjerilima budžetska potrošnja u šibenskoj komuni je svedena daleko ispod republičkog i 5000 dinara ispred ketarskog prosjeka.

Tu su, dakle, evidentne nelogičnosti od kojih danas Šibenska komuna ima mnogo štete. Situacija je, rečeno, nezavidna i faktori u našoj komuni nisu je u stanju riješiti vlastitim moćnostima. Administrativni potezi — izvršeni prije nekoliko godina čak i uz izvjesne obećanja — danas su teret onih koji to nisu služili. Pa, GDJE JE IZLAZ ISADAŠNJE SITUACIJE?

U više navrata je Skupština općine dala informacije o svojoj teškoj finansijskoj situaciji — s time su upoznati Skupština kotara Split, Republički sekretarijat za finansije, Izvršno vijeće i druge instance.

Skupština općine Šibenik smatra da je neophodno da se do kraja ove godine osigura iz republičkih sredstava putem eventualne izmjene instrumenata ili pak ustupanjem sredstava iznos od oko 500 milijuna dinara, jer bi se tim sredstvima izvršila sanacija sadašnje situacije. Ukoliko to nije moguće, onda bi trebalo početkom 1966. godine za pokriće deficitu budžeta općine Šibenik odobriti dugoročni sancioni kredit (na 8 do 10 godina). U narednoj godini treba oviseći na sadašnji sistem finansiranja (ukoliko on ostane na snazi) bude popunjeno s korektivnim instrumentima i na taj način da se minimalna budžetska potrošnja po jednom stanovniku u općinama slično Šibenskoj utvrdi u iznos od 30 do 35 tisuća dinara. To bi, uz najstićuće mjeru štednje, garantiralo alimen-tiranje najnužnije potrošnje.

(B)

Lijepi gest

Ne znamo koliko u Šibeniku ima dojenčadi, ali su mnoge mame ovih malisana bile prije neki dan veoma zabrinute. U gradu je poneštalo hrane za naše najmlađe, poznatog »Laktovita«. Samo na dva dana, ali je i to bilo maogo, jer je mnogo dječi to isključiva hrana, a dijete se ne smije ostaviti bez redovitog obroka.

Sa majkom jednog malisana od 3 mjeseca obilježio sam apoteku i druge trgovine i držao institucije, pa i Crveni križ, ali »Laktovit« nije bio baš oni za ljeđe. Majku je počela hvati panika, iako sam vjerovao da ćemo ipak nešto naći i da njen sinčić neće ostati gladan.

Posljednja šansa bila nam je Bolnica-Dječji odjel. Bilo je već pričljeno kasno kad smo tamo stigli, ljeđenci su, isto tako i šef odjela, već bili otišli. Ipak, našli smo glavnu medicinsku sestruru, koja nas je odvela dežurnom ljeđeniku. Objasnili smo mu u čemu je stvar i zamolili za pomoć. I uspeli smo. Zahvaljujući razumijevanju dežurnog ljeđenika i sestre, dobili smo jednu kutiju ova dragocjene dječje hrane, i to bez ikakvih formalnosti, čak nismo kazali ni svoja imena.

»Ako budeš kasnije imali, vratić te nam«, rekao je ljeđenik. Majka maloga Ivice je odahnula.

Bio je to jedan gest vrijedan zahvale i poštovanja.

Josko Čelar

OSAM TURISTIČKIH MJESECI

Iako Turistički savez Šibenske općine ne raspolaže sa potpunim podacima za protekli mjesec, sasvim je sigurno da se kolovoza neće nalaziti na čelu ljestvice u ostvarenju turističkog prometa. Ne samo da će u tom pogledu biti slabiji od ovogodišnjeg srpnja, u kojem je zabilježen rekord i po broju posjetilaca i po ostvarenim noćenjima, već će podabati i u odnosu na prošlogodišnji kolovoza. Za takvu situaciju, kako izjavljuju turistički radnici, uzrok treba u prvom redu traziti u nepovoljnim vremenskim prilikama koje su na Jadranu obala vladale od 20. kolovoza ove godine pa nadalje.

Upravo od tog datuma Šibenska turistička mjesta masovno su napuštala kako domaći tako i inozemni turisti. Tako staje zapaženo je u Vodicama, Murteru, Tijesnom, Primošten i Rogoznicima, kao i u onim mjestima koja su se na listi turističkog prometa upisala otrog jedne ili dvije godine. Ipak Primošten, čini se, drži primat po broju posjetilaca i ostvarenim noćenjima tokom prošlog mjeseca. U srpnju ove godine registrirano je 30 tisuća noćenja i približno stanje očekuje se i u toku kolovoza, što nije slučaj i za ostala turistička mjesta na Šibenskoj općini.

Medutim, ogromno je povećanje od blizu tisuću, u Tijesnom 1400, a u Murteru je boravilo gotovo isto koliko i prošlogodišnjeg kolovoza. Iz toga je vidljivo da je zadržanje gostiju bilo negdje u duže, a negdje kraće. Ali, za konačno stanje prometa treba čekati još nekoliko dana dok se sumiraju svi podaci. No jedno je sasvim sigurno da će ono biti ispod naših očekivanja. (JJ)

Vodice, Rogoznica, Tijesno i Murter iz godine u godinu bilježi stalni porast turističkog prometa. Međutim, ovogodišnji kolovoza podbacio je u ovim mjestima. U Vodicama je u kolovozu lanske godine boravilo 8460 domaćih i stranih gostiju, a u ove godine 10.204, ali je zato broj noćenja opao od 107 tisuća na 98 tisuća. U Tijesnu je u kolovozu 1964. boravilo 2540, a u ove godine 3106 turista, dok je broj noćenja osjetno bio

»ISHRANA« ODGOVARA NA VAŠA PITANJA

DETERDŽENIJA DA JOŠ TRAJE

»Trgovinu mnogo kritiziraju« — rekli su nam u poduzeću »Ishranu«, »Mnogo se od nje traži, a malo joj se daje.«

Veliči nedostatak u trgovini prehrambenih artikala najednoma turističkom području kao što je Šibenik — jeste nepostojanje jednoga suvremenoga centralnog skladišta većeg kapaciteta.

Proizvođači u prvom naletu reforme »probijali« plafone cijena nekim artiklima.

Potražnja za deterdžentima još uvijek velika.

STVAR NIJE GOTOVA DO KRAJA

U vrijeme aktuelnih privrednih zbivanja treba, prije svega, kazati nešto o tome kako je to poduzeće dočekalo reformu i privredni.

Trgovina je za izvještaj broj osnovnih prehrambenih artikala, u pogledu cijena, morala ostati u granicama koje je odredila Skupština općine. Za druge grupe artikala formirana je marža (na osnovu prosječne marže koja je odobrena od strane Skupštine općine), a na temelju tih marži formirane su i cijene. Za sve ostale artikle maržu je odredio Radnički savjet (marže za prvi kvartal 1965.) preko kojih se nije islo. Prosječni osobni dohoci za prvo polugodište ove godine krećali su se oko 38.500 dinara (u poduzeću ima 31 službenika i 159 radnika). Od ustupljjenog doprinosa iz osobnih dohodaka poduzeće je dalo radnicima akontaciju u visini od 10 posto. Odnos fondova i osobnih dohoda je 90:10, kao i prije i on se neće mijenjati. Međutim, u toku je rad komisije koja treba da izradi novi pravilnik o raspodjeli osobnih dohodaka. Druga komisija radi na pronađenju boljnih rješenja u organizaciji svih službi i radu svih radnih mesta. Vjeruje se da će se nakon obavljenog posla otkriti stanovite rezerve.

Reforma je, kažu u »Ishranu«, od početka sprovedena dosjedno, bez trzavica, i do sada nije bilo primjedaba sa strane. Naučno, stvar nije gotova do kraja i na teškoće se još uvijek nailazi, ali su se osnovne zamislile počele ostvarivati.

NI DO DANAS KREDITA

Neke od početnih anomalija stajale su i na strani proizvođača, jer su išli »za cijenama« i prelazili dozvoljene granice. Tako je bio slučaj sa suhomesnatom robom. Međutim, danas se opaža znatno veća obavarost i uočljiva tendencija snižavanja cijena. To je osobito slučaj sa glavnim dobavljačem »Ishranu« za ovu vrst robe — sa »Gavriločićem« iz Petrinje. Osim toga, svakog dana stiže sveža roba, što prošlih godina nije bio slučaj, pa je bilo i pokvarene ro-

be. Kako nema velikog skladišta sa suvremenim rashladnim uređajima, poduzeće ne gomila robu u velikim količinama. Zato u danima kad nastupi jača potražnja te robe (osobito kada na ribarnici nema ribe!), ponekad dođe i do nestasice — koja traje samo koji dan. To ujedno može biti i odgovor potrošačima na pitanje, zašto je, na primjer, Split u toku ljeta bio bolje snabdevan suhomesnatim i drugim (osobito lako pokvarljivim) prehrambenim artiklima. Spomenuli smo problem skladišnog prostora. Zajsta »Ishranu« ima velikih teškoća s mnogobrojnim sitnim i razbacanim skladištima. Kako se poduzeće razvijalo, pomicalo se da se izgradi jedno skladište u Ražinama, kapaciteta oko 100 vagona. Odobrena je bila i lokacija, dovršeni elaborati (kojih su sami stajali oko milijuna i po dinara), ponudeno vlastito učešće poduzeća u visini od 50 posto, ali — ostalo je zapelo! Kredita nisu dobili ni do danas. A samo trgovina prehrambenim artiklima »Ishranu« i »Slogu« pravi godišnje više od 3.500.000.000 dinara prometa! Za takve količine robe treba naći mjesto, osobito za vrijeme intenzivne potrošnje u turističkoj sezonu. Kad je riječ investiranju, onda se zaista može kazati da je ovo poduzeće učinilo maksimum u tom pogledu. Ono je čak prevazišlo i svoj vlastiti program, mimo njega, igralo prodavaonicu sa samoposluživanjem na Šubićevcu. Posljednjih godina investirano je iz sredstava poduzeća 51 milijun dinara i svega 13 milijuna dinara dobijenih na osnovu kredita. Međutim novijim ostvarenjima nalazi se samoposluživa u Mandalini i prodajni punkt na Martinskog. U prvim mjesecima 1966. godine treba da se dovrši i prodavaonica u Ražinama, koja se radi u kooperaciji sa TLM »Boris Kidrić« i »Palkom«.

KOME JE TREBALO 100 KUTIJA?

Jedna od briga, i to ne mala, poduzeća »Ishranu« — jesu sami potrošači. Ne treba to shvatiti tako kao da trgovina ne bi trebalo da vodi brigu o njima. Radi se o nekim specifičnim

Nema više problema u opskrbu suhomesnatom robom.

Troškovi poslovanja poduzeće »Ishranu« porasli su poskupljenjem drugih usluga, a i činjenicom što je savezni porez na promet prebačen iz proizvodnje na potrošnju.

U mjesecu kolovozu ostvaren rekordan promet.

To bi bile neke od osnovnih značajki u djelatnosti trgovinskog poduzeća »Ishranu«, koje se posljednjih godina naglo razvilo.

momentima vezanim za proteklo razdoblje, za prve dane privredne reforme. Svi znamo da je tada reforma izazvala val veloma intenzivne potrošnje, koja je ponekad prelazila sve normalne granice. Da navedemo samo podatak o već famoznim deterdžentima. U mjesecu kolovozu poduzeće je dobito oko 20 tona različitih deterdženata, dok normalna potrošnja ne prelazi nikada desetak tona! O čemu se radi? Bojazan nestasice bila se ukorijenila u potrošače i nastala je manjina stvaranja zaliha. Kupovano je i do stotine kutija. Mnogi su zato ostajali bez toga artikla. A nije bilo mogućnosti (čak propisi to zabranjuju) da se ograniči količina koja se može kupiti. Tako se dogodilo da su jedni imali »rezerve«, a drugi ni ono najnužnije. Početak je bio onda kad je »Saponija« (glavni snabdjevač deterdžentima) oskudjevala. Ponegdje se može čuti mišljenje da trgovina općenito »više zanje nego što sijec. S druge strane, sami trgovci nalažavaju da je trgovina nisko kumulativna privredna grana, da ona nema vlastitih sredstava potrebnih za veće zahvate, pa se od nje i ne može tražiti ono što ona ne može dati. Gdje je tu istina?

Ovdje smo razmatrali rad samo jednoga trgovinskog poduzeća, samo jednog sektora trgovine. Ne možemo stoga izvući neke generalne zaključke, ali odgovor na gornja mišljenja možda se upravo nalazi u približavanju tih oprečnih stavova. Za naše lokalne prilike jedan primjer, kao što je »Ishranu« može, vjerujemo, nešto reći i — sam za sebe.

Prodavaonicu, plaćanje akonta, plaćanje akonta vrši se također po svakoj prodavaonici, itd.), poduzeće »Ishranu« je u prvi sedam mjeseci ove godine zabilježilo za 282 milijuna veći promet nego u istom razdoblju prošle godine. Rekordan je bio mjesec kolovoz: napravljeno je 211 milijuna dinara prometa (prema 138 u kolovozu 1964.). Valja naglasiti da to povećanje nije ujetovano samo faktorom cijena, odnosno njihovim površenjem (uzeti su zato u obzir i troškovi), već i intenzivnjom potrošnjom na području grada i okolice: u više prodavaonica snabdevaće se sve više potrošača.

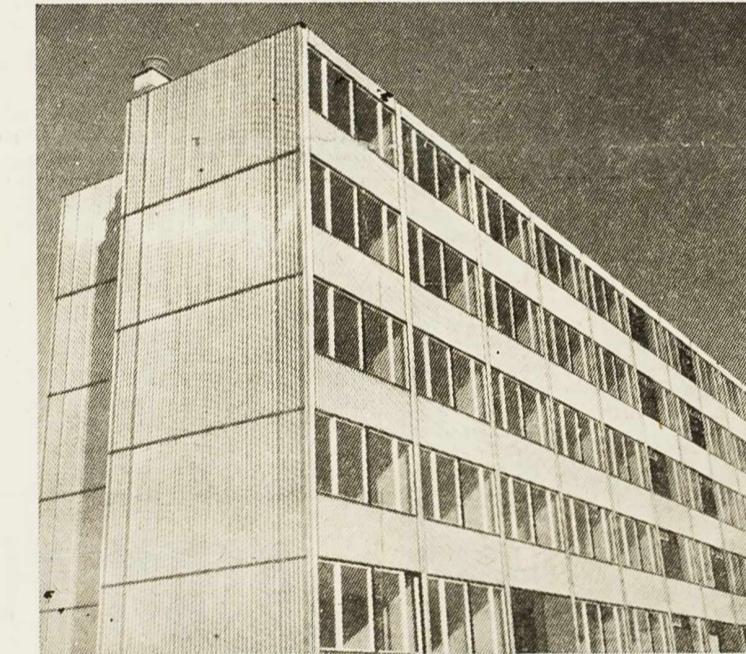
Ponegdje se može čuti mišljenje da trgovina općenito »više zanje nego što sijec. S druge strane, sami trgovci nalažavaju da je trgovina nisko kumulativna privredna grana, da ona nema vlastitih sredstava potrebnih za veće zahvate, pa se od nje i ne može tražiti ono što ona ne može dati. Gdje je tu istina?

Ovdje smo razmatrali rad samo jednoga trgovinskog poduzeća, samo jednog sektora trgovine. Ne možemo stoga izvući neke generalne zaključke, ali odgovor na gornja mišljenja možda se upravo nalazi u približavanju tih oprečnih stavova. Za naše lokalne prilike jedan primjer, kao što je »Ishranu« može, vjerujemo, nešto reći i — sam za sebe.

J. Čelar

PROMET VECI ZA 282 MILIJUNA

I pored toga što su troškovi poslovanja porasli (prebacivanje saveznog poreza na promet iz proizvodnje u potrošnju, izazvalo je potrebu razradjivanja toga poreza na svaku pojedinu

denog dana, međutim, »TOP« ne dolazi u Split. Sutradan (22. lipnja) »TOP« ponovo poziva »PALK-a« i saopćava mu da jedinačne cijene ostaju iste i da zato nije smatrao potrebnim da ide u Split.

Trinaestog srpnja »PALK« posjećuje »Tempa« u Zagrebu i tu saznaje da se sve radi da se došlo na objekt i odbaciša šiber. U zapisnik te komisije ušlo je i to da skelu nudi poduzeće »Tempa«. Sedam dana kasnije, tj. 14. lipnja, održana je licitacija. Predstavnik »TOP-a«, vidjeviš da je skuplji, na licitaciji izjavljuje da je u njegovu cijenu učinak i skela, iako je skelu nudio »Tempa«. Tri dana kasnije, tj. 17. lipnja, dolazi do sastanka u »Inžinjeringu«, bivšoj Direkciji za javne objekte u Zagrebu, sada zastupniku investitora, da se računišti pitanje skele. »PALK« je na tom sastanku postavio pitanje cijene skele, na što mu je odgovoren da skele košta »18 do 20 milijuna dinara« i da je tako »TOP« jeftiniji od »PALK-a«. Tako je »PALK« izgubio šansu da dobije gradnju, jer je cijena bila ono glavno pri odlučivanju. Ali je tračak nade ipak postojao, jer je odlučeno da se izvrši dopunska prikupljanje ponuda za one radove koji nisu bili definirani u prvom troškovniku.

DRUGO MUCKANJE

Samo četiri dana nakon toga, tj. 21. lipnja, »TOP« poziva »PALK-a« i zakazuje sastanak sa »PALK-om« u Splitu. Odre-

„PALK“ I PRIVREDNE MJERE

I naš kupac će uštedjeti

Do kraja godine posla dovoljno. Puštanjem u rad eloksirovne uštede znatne. Orientacija na građevinarstvo. Zapošljavanje nove radne snage. Projekat plaća za šest mjeseci 42.000 dinara. Kad ima posla, direktor na spisku primanja 30-ti ili 40-ti . . .

Grupa novinara iz Šibenika posjetila je direktora »PALK-a« druga Čedo Polak da s njim razgovara o poduzeću u sklopu novih privrednih mjeru. Ugotovo dvosatnom razgovoru i obilasku pogona, novih prostorija i eloksirovne, koja će biti svečano puštena u rad za Dan Republike, novinari su detaljno upoznati s planovima poduzeća i njegovom sadašnjom situacijom.

Drug Čedo Polak upoznao je novinare da će u poslovanju poduzeća doći do izvjesne preorientacije, jer je dosad glavno angažiranje poduzeća bilo na poslovni prostorijama, koje su posljednje vrijeme došle pod udar kritike. Odsad će glavna orientacija »PALK-a« biti na specijalizaciji u građevinarstvu, tj. trebalo bi osnovati jedan studio koji bi se bavio pronalaženjem posla i tipovima proizvoda. Zatim bi trebalo standardizirati jedan tip prozora za stanove i povećati proizvodnju kioska za prodaju voća, povrća, novina, peradi, i sl. Naime, u posljednje vrijeme došlo do sve veće potražnje kioska za poljoprivredu i kokošinjake, a također i za turističke usluge, osobito duplih kioska za turističke birole i prodaju na plažama. Ponude poduzeća dobit će i inozemstva, naročito iz Njemačke. Zato će ubuduće preći na serijsku proizvodnju. Sada rade tri tipa kioska: »PALK« 61, »PALK 62« i »PALK 63«.

»Na pitanja da li će doći do oskudice u poslu, drug Čedo Polak je rekao: »Poslova smo imali previše, pa u ovom prelaznom periodu, do Nove godine i nešto kasnije, nećemo oskudjivati u poslu. Šta će biti kasnije, još nismo diskutirali, ali se nadamo da će posla biti.«

Kako ste riješili pitanje povećanja troškova života radnika?

Prije privrednih mjer svakom smo radniku dali po 4.500 dinara, a poslije smo svakom povećali primanja za 15 posto. Projekat plaća u šest mjeseci bio je 42.000 dinara. Kad ima posla, onda sam ja 30-ti ili 40-ti na spisku primanja.«

Da li će doći do otpuštanja radnika?

— Otpuštanja neće biti. Sada imamo 170 radnika, ali će nam radne snage još trebati.«

Računate li što s unutrašnjim rezervama ili uštedama?

Takozvana zaštita aluminijskih eloksirovana, dosad je vršena uglavnom u Beogradu. Taj se rad sastoji u slijedećem. Mi izradimo profil od aluminijskog. Stranka traži da ga obojam u crno, plavo, itd., radi figuracije, jer joj se na primjer siva boja ne sviđa. Tada smo morali robu slati u Beograd, gdje se taj posao obavljao. Zatim je robu iz Beograda putovala natrag k nama u poduzeće ili na radilištu gdje je trebala. To znači da smo morali imati dva pogona za montiranje, na radilištu i u poduzeću, a pored toga sve je dijeljeno trebalo označivati. Za usluge onih kojih su nam vršili taj posao plaćali smo od 20 do 60 milijuna dinara godišnje, a za transport 8 do 16 milijuna. Puštanjem u rad naše eloksirovne za (Dan Republike), u koju smo investirali više od 140 milijuna dinara, uštede će biti znatne. Prvo, transportni će se troškovi smanjiti za oko 50 posto (vožnja u jednom pravcu). Drugo, troškovi rada u eloksirovnicama smanjiti će se za oko 25 posto. Treće, nećemo morati držati dva pogona, na radilištu i u poduzeću, već samo jedan, pa će i to predstavljati znatno olakšanje posla i uštedu. Četvrti, moći ćemo zaposlitи još radnika i tako olakšati problem nezaposlenih. Sve to je dobit koju dobivamo puštanjem u rad eloksirovne. Pored toga, i kupac će iz Ražina, koji šalje robu na eloksirovne u Beograd ili drugdje, moći ovdje kupiti eloksirovnu robu i tako uštedjeti, pa će to i za njega biti stimulativno da ovde kupuje robu.«

Nakon razgovora s direktorom Čedom Polakom, novinari su obišli zgradu eloksirovne i nove prostorije poduzeća, gdje su se uoznali s novim mašinama, montiranjem prozora, montažom kada za eloksirovne i to kom ostalih radova.

Cini se da će 29. XI. Dan Republike, u tom poduzeću biti zaista velika svečanost, jer će radnici dobiti ono za što su, pored ostalog, radili od svoga osnutka, od 1961. godine. Bit će to zaista velika pobeda toga kolektiva. A zato i velika proslava. J. Č.

u kojoj je prozor bio — je odnesena, pa je vjetar bacio prozor i razbio ga. »PALK« odlazi u »Tempo«, ali mu je tu rečeno: »Šta se mene tiče vaš prozor!« »PALK« tada primjećuje u kancelariji da su svi prisutni osim njega. On upoznaje prisutne s tim da je 10 dana već prošlo a da obavijesti još nešta. Bilo je to 23. srpnja o. g. u kancelariji »Tempa«. Ali je »PALK-u« rečeno da je već tri dana posao dodijeljen »TOP-u« iz Zagreba. »PALK« naziva direktora »Tempa« i obavijestava ga o tome. Ovaj odgovor da ugovor još nije potpisana, jer da nije dobiveno rješenje investitora, ali da je stvar za »PALK« nepovoljna.

Sutradan »PALK« šalje telesni generalnom direktoru »INE«, ali odgovor ne dobiti. Zato direktor »PALK-a« odlazi u Zagreb i posjećuje »INU«, »Tempa« i »Inžinjeringa«, ali uzajamno, jer je sve već bilo riješeno. Cak mu je rečeno i to da je to najbolje rješenje. »PALK« nepovoljna.

Zato je 2. kolovoza upućena »PALK-ova« žalba »INI«. Ali odgovora nije bilo. Upućena je i žalba SKUPSTINI OPCINE TRNJE (protiv rješenja od 23. srpnja), ali je i ona ostala bez odgovora. Zato je »PALK« 30. kolovoza uputio dva pisma sekretaru Kotarskog komiteta Saveza komunista Split i tražio njegovu pomoć u zaštiti zakonitosti. Pored toga, upućena je i žalba Sudu časti Privredne komore SR Hrvatske.

U međuvremenu je došlo do direktnog ugovaranja i »TOP-a«, dakle poslije licitacije, da cijenu od 199.250.000 dinara,

do 23. VII. kad je zapisnik napravljen, do 23. VIII. kad je donijeto rješenje).

Cini se da je ovaj primjer veoma poučan kako se ne samo ne poštuju nove privredne mje

re nego i kako se bezobzirno i dalje krši svaka poslovna norma.

Tema za diskusiju

„Šibenski list“ kao otvorena tribina građana

U zadnje se vrijeme kod nas mnogo raspravlja o mjestu i ulozi štampe u našem društvu. Na plenumu Saveznog odbora SSRNJ donesene su i teze o tom problemu. Nas ovđe interesira uloga lokalnog lista u razvitiu svih odnosa, a posebno u praćenju privredne i društvene reforme.

Drug Mirko Knežević, direktor „Štampe“, veoma je reljefno u intervjuu uredniku „Zagrebačke panorame“ iznio svoje stavove i mišljenje o položaju i ulozi lokalnog lista u društvenom životu naše komune. Tu su izneseni vrijedni prijedlozi i mišljenja, o kojima bi preko ovo lista trebalo da dade svoje mišljenja šira javnost.

Kao građani ovog grada, živo smo zainteresirani sa sve probleme s kojima se sukobljava komuna i susjedne komune Knin i Drniš.

Najinformativnije i najkompleksnije može o tome informirati, odbaciti stavove ili podržati prijedloge — lokalni list. U vezi gore iznijetog uzimam i ja učeće u ovoj raspravi.

Nisam mjerodavan da dajem ocjenu o tome koliku je ulogu do sada odigrao „Šibenski list“. O tome je bilo napisano i u samom listu, a ja bih se više zadražao na samim prijedlozima. Sigurno je da je neke od ovih prijedloga i do sada list tretirao, ali mislim da to neće umanjiti vrijednost ovog napisa. Uredništvo neka ovo ne shvati kao dijeljenje lekcije, već kao dobronamerno uključivanje u ovaj problem. Evo nekih sugestija.

U svakom slučaju redakcija bi trebalo da ima jedan dugoročnji plan problema koji će se postopeno studiozno izučavati i obrađivati. Da bi se to realiziralo, za obradu tih problema trebalo bi angažirati najjače stručnjake — koji bi iznosili svoje ocjene i stavove povezujući ih s teorijom i praktičnom realizacijom. Iako će se materijali obrađivati za uže područje,

normalno bi bilo da budu komparativno povezivani za širi regiju kao što je kotar. To bi moglo da stavovi budu sa snažnijom argumentacijom, a prijedlozi bi bili konstruktivniji. Kad to govorim, mislim na ključne probleme, a ne i na vugu materiju koju bi obrađivali sami novinari.

Veće radne organizacije, po mom mišljenju, trebalo bi da nađu najpodesnije lice koje bi povremeno iznosilo crticu iz ravnih organizacija, pišući o običnim ljudima, njihovim teškočama i uspijesima. Na taj bi se način razbila začahurenost pojedinih radnih organizacija. Te bi viesi mogle dati podsticaj profesionalnim novinarima da odu u radnu organizaciju i da šire i popularnije obrade te ili slične probleme. To bi doprinijelo da se popularizira sve ono što je progresivno, a lokalizam, primitivizam i zaostalost da se kritikuju otvoreno, bez ikakve bojanosti. Ako bismo stvar postavili tako, onda bi otpala potreba za internim listovima u privrednim organizacijama.

Za te organizacije, koje izdaju svoje liste, bolje bi bilo kad bi predviđena sredstva dala na raspolaženje „Šibenskom listu“, koji bi iz tih sredstava financirao obradu pojedinih navedenih problema. To bi opet doprinijelo da se način rada mijenja i usavršava.

Pored toga, na području naše općine postoje 22 osnovne škole, deset srednjih škola i Pedagoška akademija, koje izdaju svoje listove i publikacije i listove. Zar se ne bi moglo postići da stručnjači našeg jezika u tim povremeno odabiraju najbolje učeničke radeve koji bi izlazili u prilogu „Šibenskog skripti“ duž među učenicima.

Muzej grada Šibenika bi u lokalnom listu mogao povremeno objavljivati popularne radeve iz historije ovoga kraja i grada Šibenika.

Svaki grad ima ponešto čime se posebno ponosi, a list bi trebao postati javna tribina u njegovovanju tih znamenitosti. Osim katedrale, druge se stvari malo populiziraju. Npr. zar ne bi bilo umjescno pokrenuti akciju da se uredi radna soba i pretvoriti u malu muzej u kući gdje je rođen Simo Matavulj? Osim davanja naziva jednoj školi i biste ispred škole, nema nikakvoga drugog znaka da se u ovom gradu radi tako veliki književnik.

Sigurno je da općina koja ima oko 82 tisuće stanovnika ima i te kako potrebu za jednim takvim listom. Što god građani budu bolje informirani, i njihovi će stavevi biti drukčiji.

Ako teme dodatako činjenicu da dnevna i tjedna štampa dolazi u prilično malom broju

primjeraka u odnosu na broj stanovnika, onda se može izvesti zaključak da pisana riječ, da koje građani najviše drže, ne dopire do ogromnog broja građana. Lokalni bi list trebao da upotpuni tu praznjinu i tako postane najomiljenije štivo u svakoj kući. Kad pročita njega, građanin bi dobio uvid u sve probleme s kojim se sukobljavaju radne organizacije, općina i druge društveno-korisne službe. Ni jedna stvar ne bi smela ostati iza zatvorenih vrata. Tajnovitost pogoduje samo bircratici. To bi doprinijelo da sve manju ulogu imaju pojedinci i grupe pojedinaca.

Dalje bi „Šibenski list“ trebao da povremeno ispitiva svoju čitalačku publiku, da bi se viđao interes za pojedine napise. To bi pokazalo u koliko su mjeri napisani materijali odigrali svoju ulogu u informiranju građana.

Odluke i rasprave u organizma Skupštine općine ne bi smjele biti samo registrirane, već bi trebalo, da se o nekim problemima prethodno raspravlja i traži sugestija šire javnosti. Na taj bi način list vršio određeni utjecaj na vođenje politike u komuni. On tu ulogu ne može odigrati sve dotle dok se ekonomski ne osamostali i dobije podršku svih društveno-političkih faktora. Društveno-političke organizacije bi se više treba koristiti materijalima koji su tretirani preko lokalnog lista. To bi doprinijelo da se poveća ugled lista, a on bi postao daleko angažiraniji u svim problemima, a time bi se i njegova odgovornost povećala pred članovima SSRN, čiji je on organ.

Uroš Korlat

DESETOG RUJNA PROSLAVIT ĆE SE DAN MORNARICE. CENTRALNA PROSLAVA TOGA ZNAČAJNOG DATUMA ODRŽAT ĆE SE U ZADRU POVODOM TOGA DANA OBJAVLJUVEMO DVA NAPISA IZ HISTORIJE NAŠE MORNARICE I NAŠEG POMORSTVA.

U POVODU STOGODIŠNICE SVJETIONIKA STONČICE

NAŠ NAJSTARIJI SVJETIONIK

Više od tisuću većih i manjih otoka, hridi i plićaka, veliki broj zaljeva, uvala i draga — čini jugoslavensku obalu Jadrana jednom od najrazvedenijih u svijetu. Takva konfiguracija obale znatno otežava plovđbu. Razumljivo je zato da već u starom vijeku našli smo na ovoj obali bili uz grčke kolonije. Tako jedan svjetionik bio je na otočcu pred ušnjem u luku Vis (danas otok nosi ime Host), gdje se nalazila grčka kolonija Issa. Otada pa sve do druge polovine XVIII stoljeća nemamo vijesti o svjetionicama ili drugim oznakama za sigurnost plovđbe na našoj obali. Potreba i zahtjevi za izgradnju takvih objekata nastaju tek u prvoj polovici XIX stoljeća. Takožvana Deputacija tršćanske burze inicira izgradnju svjetionika prvo u Istri. Do sredine stoljeća izgrađeno je tek nekoliko svjetionika od Trsta do Bojane. Zbog sve veće potrebe za sigurnost plovđbe, osnovana je 1858. godine posebna komisija čije je prijedloge prihvatiće ministarstvo trgovine. Iz plana i prijedloga te komisije izgrađen je samo jedan svjetionik, i to na rtu Stončica na otoku Visu, 1865. godine. Prema tome, to je jedan od naših najstarijih svjetionika.

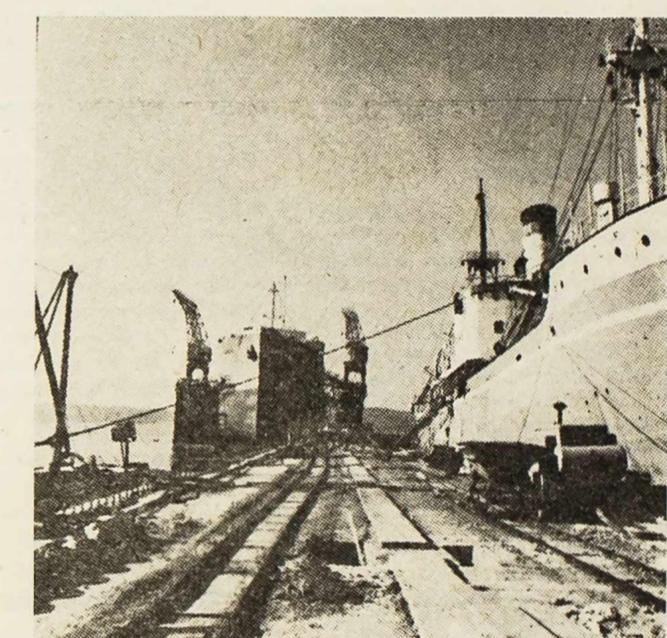
U rujnu 1871. nakon što je donesen pravilnik o vršenju semaforske službe, na svjetionik Stončica postavljen je semafor. Godine 1875. pomorska svjetla su bila podijeljena u tri vrste. Stončica je uvrštena u kategoriju svjetionika, tj. svjetlo koje je služilo duž vanjskih plovnih puteva.

Godine 1929., zbog uvođenja radio-telegrafije u pomorskom saobraćaju, i na svjetioniku Stončica je ukinuta semaforska služba.

U toku narodno-slobodilačke borbe Stončica postaje izvidna i signalna stanica Mornarice NOVJ. Značaj Stončica posebno je važan zbog uspostavljanja pomorske veze srednje Dalmacije sa saveznicima u južnoj Italiji. U studenom 1943. rt Stončica postaje važan položaj u obrambenom sistemu otoka Visa. Na svjetionik je tada postavljena jedna desetina topova naoružanih puškama i jednim teškim mitraljezom. U drugoj polovici 1943. položaj na svjetioniku drži jedna desetina 3. bataljona Hvarsко-viških odreda naoružana puškama, jednim teškim i jednim lakim mitraljezom. Zbog obrane otoka i plovđbe, signalna stanica na svjetioniku održava optičku vezu sa signalnom stanicom. Za vrijeme izgradnje konačnog sistema obrane otoka, u siječnju 1944. položaj su na svjetioniku držali borci 1. dalmatinske brigade.

U noći između 10. i 11. svibnja, dvije milje od ovog svjetionika, neprijateljski torpedni čamci potopili su naš BB (bolnički brod) »Marin II«.

Naknadno rata svjetionik Stončica bio je obnovljen i uređen, i dana se nalazi u nadležnosti Ustanove za održavanje pomorskih puteva.

Ratna operacija

„VATRENA KLIJEŠTA“

ONO NISU ENGLEZI

Torpedni čamac »S 155« približio se krimi »Kornata« na pedesetak metara, a »S 156«, na kojem se nalazio i komandant njemačke flote, kapetan krovet Truner, pristao je uz desni bok »Kornata«. Neko je sa njemačkog čamca bacio vezalku koju je poslužila pramčane »brede« na »Kornat« u privlati i čamac nekoliko puta očko bitve. Drugi Nijemac prukao je čaklom »Kornata« sasvim uz bok torpednog čamca. Mornar Wolfgang Volfang Rter skočio je na palubu »Kornata«, dchvativ mitraljez na desni m boku i uperio ga prema komandnom mostu.

— Alca le man! — povkali su Nijemci pozivajući na talijanskom jeziku posadu »Kornata« da digne ruke u vis. Cijevi mitraljeza i strojnica bile su učvarene u prsa posade sakupljene na palubi.

— Druže komesare, ovo nisu Englez! — začuo je Dundov glas jednog mornara koji je stajao pored komandnog mosta kraj komesara broda.

BROD NA BORBU!

»Fašao sam iz kormilarnice — priča Dundov — primakao se mornaru koji je stajao za mitraljezem i poigledao ga izbliza. Imao je na grudima »srla«, znak koji su nosili njemački mornari. Prozrmiljao mi je nošto na njemačkom, ali sam ga odmah ščepao za grudi i snažno odgurnuo od mitraljeza; izqubio je ravnotežu i srušio se na palubu onešvijesten, jer je u padu udario glavom o ogradi. Nijemci su! Na oružje! — povkao sam i potrešao u most da bih motor uputio svom snajperu. Pramčani kenop kojim smo bili vezani uz njemački čamac, počeo se istezati, ali pošto je bilo samo omotan oko bitve, izvukao se. Čaklja kojom se njemački mornar držao pada je u more.

Ni moj povik posada je odmah potrežala na borbenu mjestu, ali prije no što je stiglo da otvori vatru, Nijemci su počeli pucati iz mitraljeza i strojnica i ranili: 9 naših drugova, dvojico od njih teže. To je za nas bio težak udarac, osobito zato što nam je čitava posada krmenog topa kalibra 40 mm, izuzevši nišandžiju, bila izbačena iz stroja. Ali na oružje su skočili drugi mornari, motoristi, signalisti i kormilar i otvorili vatru na njemačke brodove udaljene u to vrijeme oko 100 do 200 metara.

IZ DNEVNICKA NJEMAČKOG KOMANDANTA

Tako se za tren eka, odlučnom intervencijom Dundova i neustrašivim refleksom njegovog posade, situacija iz temelja izmjenila. Nijemci su se sada morali krvavo boriti da bi ponovo zadobili plijen koji su već imali u rukama. Postignuo da o tome oni sami pričaju preko ratnog dnevnika komandanta 7. flote torpednih čamaca:

»Prva grupa se udaljila. Odlučio sem se za artiljerijsku borbu, jer nisam smio ponovno preuzeti rizik približavanja ovom teško naoružanom protivniku. Moglo se jasno razaznati da mu se naoružanje sastoji od najmanje 1 topa 40 mm, 3 topa 20 mm i više mitraljeza.

U 01.45 dao sam 2. grupi naredenje da mi se priključi. Za to se vrijeme 1. grupa upustila u artiljerijsku borbu. Protivnik odgovara žestokom vatrom koja je veoma efikasna. Oba čamca trpe pogotke. Ljeva mašina na komandnom čamu pogodena je jednim zrnom od 20 mm, ispalta je iz upotrebe.

U 02.15 priključila se 2. grupa. Flota je ponovo krenula u napad. Protivnik je na osvjetljrenom dijelu horizonta, ali se uporno drži svog.

U 02.33 izbila je vatrica na komandnom čamu, ali je brzo ugašena. U 02.36 »S 155« javlja za više pogodaka i ranjenih, na čamu je izbila i vatrica, ali je ubrzo bila ugašena.

U toku čitave borbe opaženi su sa svih čamaca brojni pogoci na protivničkom brodu, ali inače nikakve posljedice. Pri promatranju pogodaka deblijem utisak o jakom oklopu, jer se mnogobrojni pogoci zrna kalibra 20 mm rasprskavaju pri udaru.

U 03.14 prisiljen sam da se odlučim na obustavljanje vatre i prekid borbe, jer je brzina čamaca, zbog oštećenja mašina u toku borbe, ograničena na 18 čvorova. Moram da računam i sa mogućnosti angažiranja avijacije kada bude svanuto, jer je borba vjerojatno opažena sa otoka Visa. Uplaganje prije svanjuća već je i sada isključeno. U 03.18 svi čamci su pošli nazad.

A NAŠI NISU NIZNALI ŠTA JE TO RADAR

I pored toga što je istovremeno vodio borbu prvo sa dva, a zatim sa četiri torpedna čamca, »Kornat« nije pretrpio vitalnih oštećenja. Čak ni broj ranjenih nije bio naročito povećan, svega za jednog, i to lakše ranjenog artiljerca. U 07.30 sati »Kornat« je uplovio u višku luku.

Komandant njemačke 7. flote zaključio je dnevnik riječima:

»Uspjeh u zarobljavanju i potapanju 13 manjih i srednjih partizanskih plovnih sredstava kojima su prevozili ljudstvo na Vis zbog poduhvata »Vatrene kliješta« završio se sasvim nepoželjnom i u krajnjoj liniji bezuspješnom borbom sa artiljerijskim brodom. Usprkos mnogobrojnim, na mnogima mjestima opaženim, teškim pogodkama protivniku nije smajnjeni ni brzina niti su se pokazale neke druge posljedice. On se čak u svome nastojanju da vozi pravo prema Visu nije do nikako omestio. Borba se vodila na udaljenosti između 1.000 i 400 metara. Usprkos nadmoći u broju čamaca nisam smio riskirati da pride bliže da ih ne bih nepotrebno ugnecio. Vatra neprrijatelja, premda je gadao s nepovoljnog dijela horizonta, bila je i na većim udaljenostima veoma dobra. Izgledao je po slijetu kao manji tegljac bez dimnjaka, a veličina mu je izosnila oko 150 tona. Prilikom pristajanja uz njegov bok opažen je radarski uređaj.

Odluka da se prihvati borbu i da se uporno vodi, usprkos tome što je vlastiti mornar bio na protivničkom brodu, bila je za mene izvan svake diskusije. Podmukli način ratovanja, prvo se naizgled predati, a onda sa najmenje udaljenosti otvoriti vatru, ne bi smio ostati nezapažen. Za nas je, prije svega, osobito žalosno što nikakav vidljiv uspjeh nismo postigli.«

U tomo nesumnjivo s gorčinom pisanim osvrtu na borbu kod Blitvenice — jedna konstatacija zasluguje pažnju — da je »Kornat« imao radarski uređaj. Tri mjeseca prije posadi »Kornata« je bilo zamjereni neprecizno gadanje, a sada joj protivnik odaje priznanje za tačnost artiljerijske vatre i to pripisuje radaru. Međutim, u to vrijeme naši mornari nisu ni znali što je to radar.

Nedavno se u Šibenik vratila grupa od 39 omladinskih aktivista iz Šibenika koji su uzvratili posjet omladini iz Trenčina (ČSSR). Kroz 15 dana boravka u Čehoslovačkoj omladinci su proputovali na stotine kilometara i upoznali najlepše krajeve Slovačke i Moravske.

Svaki susret bio je ispunjen toplim stiskom ruke, mnogobrojnim buketima cvijeća i bezbroj sređenih riječi.

»KOLO« ZAPOČELO, A OMLADINA NASTAVILA

Trenčin je grad od 35 tisuća stanovnika. Nalazi se u Slovačkoj oblasti. Industrijski je centar i sjedište kotara. Rijeka Váha dijeli ga na dvije nejednakne polovine. Bogata mu je riznica kulturno-historijskih spomenika. Interesantno je da je mladi od Šibenika svega tri godine. Spominje se u zapisima iz 1069. godine pod nazivom Trenčen. Nedaleko od ovoga drevnog grada, svega 30 minuta vožnje se električnom željeznicom nalaze Trenčanske Toplice. To je banjsko-klimatsko mjesto pod nekoliko tisuća stanovnika, glavno sjedište Pjevačkog zbera slovačkih učitelja (SSSU).

Prije susret sa Trenčinom imalo je prošle godine RKUD »Kolo«. Uprilici koncerti po Slovačkoj i SR Hrvatskoj učvrstili su prijateljstvo dva grada. Trenčin je bio domaćin u klovoru, a Šibenik u rujnu. Nakon toga se rodila ideja o razmjeni omladini Šibenik-Trenčin.

Ove godine u srpnju dočekali smo i pozdravili 40 djevojaka i mladića iz prijateljskog Trenčina. Pekali smo im život i rad naše omladine. Upoznali smo ih s radničkim samoupravljanjem, organizirali smo im posjet susjednim gradovima Splitu, Zadru i Trogiru. Sredinom je dočekala i pozdravila omladina Zlarina, Vodice, Murteru, Šibeniku i Primoštenu. Objasnili smo im i pokazali sve ono što ih je interesiralo.

Odusjevljeni i radosni, s mnogobrojnim utiscima, napustili su naš grad, čekajući nas u Trenčinu.

25 SATI PUTOVANJA

Općinski komitet SOH Šibenik, organizator uzvratne posjeti, na vrijeme je izvršio i posljedne pripreme za dalek put. Grupi od 29 omladincima iz Šibenika priključili su se i po dva predstavnika iz Splita, Zadra, Benkovca, Knina i Drniša. Delegaciju su sačinjavali: 20 radnika i 19 sluzbenika, ili 33 muškarca i 6 drugarica.

Cetresetog predstavnika uskratio je direktor Medicinskog centra u Šibeniku, Slobodan Šimić. Uz obzir na tu okolnost, otputovali smo sa jednim članom manje.

Nakon neprekidnih 25 sati putovanja stigli smo u Bratislavu. Tu su nas dočekali i pozdravili: omladinski funkcioneri iz Trenčina i Bratislave. Kratki predah od nekoliko minuta, tek toliko da smo se uspjeli prekreći u drugi vlak i tako nastaviti putovanje još jednu cijelu noć.

SNIJEG U KOLOVOZU

Rano ujutro 10. kolovoza doputovali smo u Liptovski Mikuláš. Umoru nismo osjetili. Pjesmom »Biseru južnoga mora« ispratili smo na jutarnji rad velike grupe radnika toga planinskog grada. Neki su se zaustavili. Fitali su nas iz kojih smo krajeva. Radovalo ih je što smo Jugoslaveni.

Naše sjedište bio je hotel »Jánošík«.

Liptovsky Mikuláš je polazna baza iz kojeg se odlazi na Visoke i Niske Tatre. U blizoj okolici nalazi se izložištvo Domomenu, gdje je najpoznatija i možda najveća pećina, zvana »Sloboda«.

Na Visokim Tatramama dočekao nas je snijeg. Naš neumorni domaćin i vodič Anna Hrehorová, sekretar Kotarskog komiteta Saveza mladih u Trenčinu, bila je zabrinuta da li će nam temperatura prijati, jer je u podnjožju već bilo 7 stupanja. Međutim njezin je strah bio nepravdan. Svima nama je to bio doživljaj. Odusjevljenju i pjesmi nije bilo kraja.

Boraveći četiri dana u Mikulášu, razgledali smo Malu Fatru, pećinu »Sloboda«, Niske Tatre, Štrpsko Pleso i Poprad.

U tom vremenu posjetili smo industrijski centar Svit i veliku tvornicu kemijskih proizvoda »Chemomis«.

Vrlo sruđen rastanak s hotelom »Jánošík«. Čitavo osoblje hotela zahvaljivalo je da se zajednički slikamo. Ispratili su nas aplauzom, a mi smo se revansirali pjesmom »Dovedenja, dovedenja«.

S putu po Čehoslovačkoj

Nezaboravni susret S prijateljima

CVIJEĆE PALIM BORCIMA

Buhlovec smo posjetili najlepši i najpoznatiji zamak u Čehoslovačkoj. Izgrađen je 1700. godine u stilu moravske barokne arhitekture. Nakon toga smo oputovali u Gottwaldov. Tu smo bili gosti najvećeg kombinata obuće u Evropi. U kombinatu zvanom »Svit« zapošljeno je 25 tisuća radnika, pretežno mlađi žena. Dnevno-proizvode 100 tisuća pari obuće. Omladinska organizacija kombinata pripremila nam je zakusku. Nešto kasnije pozdravio nas je tehnički direktor i upoznao s kapacitetima i sistemom proizvodnje.

Iza ručka smo imali kupanje na kupalištu »Eva«. To je dosta veliki bazen s mineralnom topom vodom. Na kupalištu je bilo mnogo turista. Nekoliko naših drugova prislužio je prisutnima vrlo uspijele skoke u vodu sa tornja.

PRIJEM U TVORNICI »CHIRANA«

Iz Teplice smo 23. kolovoza otpovali na izlet u grad Piestany. Taj grad po svojoj ljestvi spada u najlepše u Slovačkoj. U njemu je veliko sastajalište turista iz svih krajeva Europe. Točna dana imali smo novog vodiča, drugaricu Annu Žemanovićevu, sekretara omladinskog komiteta.

Oko 11 sati posjetili smo tvornicu strojeva »Chiranu«. S tom tvornicom posluju i naša uvozna poduzeća u Beograd. Ovaj potpuno novi kombinat izrađuje uglačnom opremu za bolnice i laboratorije. Nakon kompletne obilaska tvornice — omladinska organizacija kombinata pripremila nam je zakusku. Nešto kasnije pozdravio nas je tehnički direktor i upoznao s kapacitetima i sistemom proizvodnje.

Iza ručka smo imali kupanje na kupalištu »Eva«. To je dosta veliki bazen s mineralnom topom vodom. Na kupalištu je bilo mnogo turista. Nekoliko naših drugova prislužio je prisutnima vrlo uspijele skoke u vodu sa tornja.

OPROŠTAJNI RUČAK

Iza 13 sati 24. kolovoza doputovali su iz Trenčina u Teplice predsjednik kotara Trenčin, sekretar Kotarskog komiteta Partije i predsjednik Sindikata. Sačekali smo ih pred vratima Domu SSSU i aplauzom ih pozdravili. Iza toga su oni kraće vrijeme proveli u razgovorima s našim vodstvom puta.

Svečani ručak, priređen u našu časnicu, započeo je tačno u 14 sati. Nakon što smo bili pogosteni orijentalnim domaćim pićem, predsjednik kotara je održao zdravac. On je istakao potrebu ovakvih bratskih razmjena, koje treba i dalje njegovati i sproviditi. Zamolio je da uručimo drugarske pozdrave našim poličkim i društvenim radnicima u Šibeniku. Cjelokupna grupa, oduševljena zdravcem predsjednika, zapjevala je: »Marjane, Marjane!« i »Biseru južnoga mrača«. Na zdravac se zavukao Ante Ljubić, predsjednik Općinskog komiteta Saveza omladine Šibenik i uručio poklon predsjedniku kotara. Zatim je predsjednik kotara poklonio vodstvu puta brončane me-

dalje — simbol grada Trenčina i veliku knjigu u kojoj je opisan život Slovačke.

Sekretar komiteta Partije odmah je nakon toga pozdravio prisutne i govorio im o svojim utiscima iz Jugoslavije. Saznali smo da je učestvovao na izgradnji pruge Brčko-Banovići i da je bio udarnik. Fredsrednji sindikat govorio je o radu i životu radnih ljudi trenčinskog kotara. Istakao je potrebu razmjene sindikata Šibenika i Trenčina.

Ručak smo obavili u vrlo prijatnoj i drugarskoj atmosferi. Bilo je u pauzama mnogo pjesama i šala. Sekretar Komiteta nam je zatim veću uspjele odrecitao »Poem o tenku«. Dugo smo mu aplaudirali.

Došlo je do rastanka. Svi smo se grilli i ljubili. Prije odlaska pozdravio nas je potpredsjednik SSSU i zamolio nas da izručimo mnogo drugarskih pozdrava »Kolašinac i građanima Šibenika. On je naglasio da će zbor SSSU ponovo doći u Jugoslaviju Šibenik — 1967. godine.

RASTANAK U BRATISLAVI

Istog dana navečer stigli smo u Bratislavu. Sutradan, 25. kolovoza, padala je čitav dan kiša. Ipak smo odlučili da razgledamo Bratislavu. Vožnja autobusom bila je udobna.

Najveću uspomenu iz Bratislave ponosili smo sa posjetom spomeniku palim sovjetskim vojnicima. Taj prekrasni spomenik strži nad Bratislavom i poziva svakog došljaka da posjeti grobove 6 tisuća vojnika i 300 oficira.

U četvrtak 26. kolovoza rastali smo se sa našim prijateljima. Do polaska vlaka na peron je sa suzama u čimcu stajala Anna Hrehorová, naša druga.

Zahvaljujemo se ovom prilikom i drugarskom Komitetu Saveza mladih Trenčina.

Dovedenja, dragi drugovi Trenčin! Dovedenja u Jugoslaviju!

- kb -

ĆAKULE'

TEREN ZA DOLARE

Ovih nam je dana pristupio znanac — Slušaj, možeš li ti zamisliti to.

Tražio sam teren za kuću. Objao sam sve „terene“, ali traže SEŠT I PO DOLARA za metar terena. O dinaru neće ni da čuju.

— Ja to mogu zamisliti, ali mi se o tome neda MISLITI — odgovorio sam.

Uostalom, zašto bismo mi Ćakulanti misili o tome kad mi ionako samo ĆAKULAMO. Drugo, mi nismo plaćeni DOLARIMA da bište mislili još i o njima. Ali mislimo da po vodstvu toga predložimo neke mjeru (ne MJERENJAU) — da „terene“ ubuduće prodaju teren u ZLATU (gram zemlje, gram zlata!) Ako neće, neka počekaju, jer može doći i DO TOGA!

EJ, ĆAKULO, ŠTA SVAŠTA PIŠEŠ!

Nedavno smo malo pročakulali da je pola litre pive skuplje od litre vina. Pri tom smo misili zaista poštano — da kažešmo kako je za nas (koji najviše Ćakulamo za STOLOVIMA!) piva previše skupa, a ne na to da kažešmo kako je vino JEFTINO.

Medutim, izgleda da nam se Ćakula grdno osvetila, jer je shvaćena OBROTNO, pa je eto sada i vino poskupilo, jer su se navedeno iscrpne REZERVE! Zato sada Ćakulamo o vinu, ali MOLIMO one iz PIVOVARE da više ne POVIŠUJU, jer bismo i oni mogli povisiti ĆAKULU! Eto odgovora čitatoci koji nam je poslao rečenicu iz naslova. Drugo, molimo da se računa i na naše REZERVE!

POPOVSKA POSLA

Ovih je dana izašao iz bolnice jedan naš »virni čitatelj«, i to nakon dva deseta i jednog dana bolovanja. Odmah nam se obratio za savjet:

— Šta da učinim? Mislio sam na pisanje nekolicin ANONIMNIH pismata o tome, ali sam se sjetio Ćakule.

— A o čemu se radi?

— Bo sam u bolnici 21 dan. Tačno svake nedjelje u 12,30 sati bolesničke sobe obilazi pop i nadzirajući redom svim bolesnicima, rukuje se s njima i pita za zdravlje...

— Pa šta?

— Govorio sam nekim drugovima o tome u bolnici...

— Pa šta?

— Kažu da oni protiv toga ne mogu ništa...

— Pa šta se ti 'mučiš' kad ONI NE MOGU! Drugo, treba netko i bolesnici da upita ZA ZDRAVLJE! A doreće, to je besplatno! Ćetvrtovo...

— Još nisam završio: upoznat sam da neke djevojke iz sjemeništa počale Medicinsku ili Bolničku školu, a NAŠIH imaju neupisanih!

— Pa šta?

— Ništa, samo NAPOMINJEM!

— E, to je dobro! A bit će BOLJE ako ubuduće ne budeš ni NAPOMINJAO, a kamoli piše ANONIMNA pisma, jer po našemu te riječi glase NA POMIN-JAO! i ANONIM NA... (UPITNIK).

— A sad SLUŠAJ ĆAKULE

— Kad smo tako mi tebe saslušali, saslušaj i ti nas. Dakle, ti si bio u bolnici, ali smo sigurni da nisi čuo za član 25. Pravilnika, ETO, o njemu se u gradu puno priča poslije cijelog napisa u »Dalmaciji«. Jedan nam je »likar« odmah rekao da mu je SADA jasno zašto on nije mogao biti primljen za POMOĆNIKA, jer mu šef ne bi imao plaću i po! E, čudiš se? Ali zato što u zadnje vrijeme nisu bio ZDRAV. Znaš šta ti je, naši »likari« imaju po plaću i po. Sistemizacijom ti je na primjer predviđeno osam radnih mesta, a rade samo četiri lječnika. Onda oni dijele osam plaća. Ako je sistemizacija predviđeno TRI lječnika, a radi SAMO JEDAN, onda on ima DVJIVE plaće... »Zivais, a?« Ali tako kaže član 25. Pravilnika I ŠTA MU MOŽEŠ! To ti znači SISTEM — A — TI? — ZACIJU! ili štendnu u radnoj snazi. Samo je čudno da oni drugi

— iz radnog kolektiva ne čine (ne CIJU! nego) VAU!

CEMENT IDE OKOLO KOLE

Prišao nam je ovih dana jedan naš poslovni čovjek i rekao: — Zašto se, druze ne zainteresirate za KANALE kojima sve pojedinci dolaze do cementa pa o tome nešto napišete? Ja vas upućujem u mjesto TO I TO da se raspitate za TU I TU stvar kod TE I TE ustanove, pa ćete saznati TE I TE nepravilnosti u povodu TOGA I TOGA slučaja od TOGA I TOGA dатuma.

— Hvala na TOJ I TOJ informaciji, ali KANAL jedan upravo traži da bismo navabili — samo PET vreća cementa!

Dakle, molimo KANALE da se obrate na našu adresu: ĆAKULE!

DAJTE NEŠTO ZA POPLAVLJENE!

— Vid, reći će netko, kako se ta ĆAKULE nade na svakom mjestu i sve čuje ili vidi.

Jest, mi se nalazimo na svakom mjestu i svi nas posjećuju. Toko su nas ovih dana POSJETILE dvije žene s malom djecom u naramku. Predstavile su se kao UGROŽENE od POPLAVE čijeg je strica voda cijabacila punih DEVET metara od mještana na kojem je SPAVO. Tražile su za njega neki STARU kaput. Reklili smo im da nam je poznata priča o DEVETOJ žemljici iz DEVET brda u kojoj je živjelo DEVET kraljevskih kćeri od kojih je najljepša bila DEVENTA i da smo to učili još u osnovnoj školi, te da smo i mi UGROŽENI od POPLAVE brojke DEVET. Dakako, nisu nas UGROŽENE žene SHVATILE!

POŽ

